

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Факультет міжнародних відносин, політології та соціології
Кафедра світового господарства і міжнародних економічних відносин

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

**«Фінансові стратегії міжнародних корпорацій в умовах геоекономічної
фрагментації»**

**«Financing strategies of international corporations under geoeconomic
fragmentation»**

Виконала: здобувачка денної форми навчання
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»

Ніколенко Ірина Дмитрівна

Керівник - доц. Бичкова Н.В. _____

Рецензент – доц. Коцюрубенко Г.М.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
світового господарства і
міжнародних економічних відносин
№ _ від ____ . ____ 2025 р.

Завідувач кафедри
_____ Сергій ЯКУБОВСЬКИЙ

Захищено на засіданні ЕК № ____
Протокол № __ від ____ . ____ 2025 р.

Оцінка _____ / ____ / ____

Голова ЕК
_____ Сергій ЯКУБОВСЬКИЙ

Одеса - 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ.....	6
1.1. Поняття та класифікація фінансових стратегій міжнародних корпорацій. .	6
1.2. Концептуальні засади формування та впровадження фінансових стратегій міжнародних корпорацій.....	9
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗМІН ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ РИЗИКІВ	12
2.1. Трансформація джерел фінансування та структури капіталу під впливом санкцій, мит і криз.....	12
2.2 Практика управління фінансовими ризиками	19
2.3 Аналіз впливу геоекономічних чинників на фінансові результати міжнародних компаній	23
РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ В УМОВАХ ФРАГМЕНТОВАНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	33
3.1. Диверсифікація ринків і капіталу як ключовий елемент фінансової стратегії.....	33
3.2. Рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості компаній в умовах фрагментації	37
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	44
ДОДАТКИ.....	50

ВСТУП

Актуальність теми. У світлі ескалації фрагментації світової економічної ситуації, що характеризується появою торгового протекціонізму, санкцій, перебоїв у ланцюгах поставок та зростання регіональних економічних блоків, особливо важливо дослідити фінансові стратегії транснаціональних корпорацій. Ці події змінюють стратегічні рішення компаній, змушуючи їх переглянути традиційні фінансові моделі на користь більш адаптивних, чутливих до ризиків підходів. У цьому контексті аналіз того, як великі міжнародні компанії реагують фінансово на геополітичну нестабільність та макроекономічну асиметрію, стає не тільки теоретично важливим, але й практично нагальним.

Сутність та ступінь вивчення проблеми. Питання формування фінансових стратегій в умовах глобальної економічної фрагментації є предметом численних досліджень вітчизняних та зарубіжних вчених. Вплив глобалізації, валютної нестабільності та інституційних змін на фінансову стійкість підприємств досліджували українські науковці, зокрема Г. Возняк, І. Лук'яненко, А. Шкляр та І. Слоневська. Роботи цих вчених містять важливі теоретичні та регіональні висновки, хоча основна увага в них приділяється внутрішньому економічному середовищу. Однак, існуючі дослідження часто не містять інтегрованих моделей, які б кількісно оцінювали вплив геоекономічних факторів, зокрема прямих іноземних інвестицій, реальних ефективних обмінних курсів та змін торговельної політики, на фінансові показники компаній, такі як рентабельність активів. Це підкреслює необхідність додаткових прикладних досліджень, що поєднують теоретичний аналіз з емпіричною оцінкою адаптації фінансової стратегії в різних галузях промисловості та географічних регіонах.

Метою цього дослідження є комплексний аналіз фінансових стратегій, які застосовують провідні транснаціональні корпорації у відповідь на глобальну економічну фрагментацію та зростання геополітичних ризиків.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання** дослідження:

- вивчення концептуальних основ та класифікації фінансових стратегій;
- аналіз теоретичних підходів до розробки та реалізації фінансових стратегій;
- аналіз трансформації структури капіталу та джерел фінансування під впливом глобальних ризиків;
- оцінка сучасних практик управління фінансовими ризиками корпорацій в умовах зростаючої макроекономічної невизначеності;
- провести аналіз впливу окремих геоекономічних факторів на фінансові результати міжнародних компаній;
- дослідити роль диверсифікації ринків та капіталу як основного елементу стратегічної фінансової адаптації в умовах фрагментованої глобалізації;
- розробити практичні рекомендації, спрямовані на підвищення фінансової стійкості міжнародних корпорацій.

Об’єктом дослідження є фінансова діяльність транснаціональних корпорацій в умовах глобальної економічної нестабільності.

Предметом дослідження є теоретичні підходи, інструменти та механізми формування та реалізації фінансових стратегій міжнародних компаній в умовах економічної невизначеності та зростання зовнішніх ризиків.

Методи дослідження, що використовувалися для досягнення поставленої мети, включали наступне: порівняльно-історичний метод— для розкриття еволюції підходів до формування фінансових стратегій міжнародних компаній; економіко-статистичного методу — для виявлення динаміки змін у джерелах фінансування та структурі капіталу транснаціональних корпорацій під впливом глобальних викликів; індуктивно-дедуктивного підходу — для формування авторської логіки оцінки ефективності стратегій у контексті фрагментації; методу регресійного аналізу — для кількісного оцінювання впливу макроекономічних чинників на фінансові результати компаній; елементів системного аналізу — для комплексного розгляду внутрішніх і зовнішніх чинників стратегічного фінансового управління; графічного та табличного методів — для візуалізації отриманих результатів і виявлення міжфакторних

залежностей; а також узагальнення та абстрагування — для формулювання висновків і практичних рекомендацій.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. У першому розділі розкрито теоретичні основи формування фінансових стратегій міжнародних компаній та проаналізовано їх класифікаційні ознаки. Другий розділ присвячений аналізу сучасних трансформацій фінансових стратегій транснаціональних корпорацій під впливом глобальних ризиків і оцінці ефективності стратегічних підходів у нестабільному середовищі. У третьому розділі було розглянуто практичні рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості компаній та окреслено ключові детермінанти формування ефективних фінансових стратегій в умовах фрагментованої глобалізації.

Джерела інформації. Інформаційну базу кваліфікаційної роботи складають наукові фахові статті, підручники вітчизняних та іноземних авторів, ресурси Інтернет-мережі, аналітичні матеріали міжнародних фінансових інституцій, а також офіційні звітні та статистичні дані транснаціональних корпорацій як: Apple Inc., Nestlé S.A., Toyota Motor Corporation, Amazon.com Inc. та Samsung Electronics Co., Ltd.

Апробація результатів дослідження. Основні результати кваліфікаційної роботи були оприлюднені на Третій Міжнародній науково-практичній конференції «Соціально-економічний та політичний розвиток країн в умовах глобальної нестабільності», яка відбулася на базі Одеського національного університету імені І.І. Мечникова у місті Одеса у 2025 році. У межах конференції було представлено наукову доповідь на тему «Стратегії міжнародних корпорацій в умовах геополітичної нестабільності».

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ

1.1. Поняття та класифікація фінансових стратегій міжнародних корпорацій.

Дослідження фінансових стратегій, що застосовуються міжнародними корпораціями, має надзвичайно важливе значення в умовах дедалі більш нестабільної глобальної економічної ситуації. Транснаціональні підприємства, що діють у різних юрисдикціях, неминуче стикаються зі складними фінансовими викликами. До них належать коливання валютних курсів, розбіжності в податкових системах, невідповідності в нормативно-правовому регулюванні та різний ступінь політичної та економічної стабільності. У таких умовах, добре сформульована фінансова стратегія стає не тільки інструментом для підтримання ліквідності та платоспроможності, але й важливим засобом для збереження конкурентних переваг, забезпечення ефективного розподілу капіталу та мінімізації фінансових ризиків за межами країни.

З огляду на зростаючу взаємозалежність світової економіки, частих збоїв в ланцюгах поставок та ескалацію геополітичної напруженості, роль фінансової стратегії стала ще більш значущою. Її варто розглядати в декількох аспектах:

- як складову загальної стратегії підприємства поряд з маркетинговою, конкурентною, інноваційною, виробничою та іншими;
- як важливий компонент, що забезпечує формування і реалізацію кожної із складових загальної стратегії (наприклад, фінансове забезпечення інноваційної стратегії підприємства) [1].

Також, доцільно зазначити, що необхідність виділення фінансового компонента при формуванні загальної стратегії компанії обумовлена кількома важливими факторами:

По-перше, диверсифікація діяльності, характерна для великих корпорацій, все більше охоплює операції на різних ринках, включаючи фінансові.

По-друге, розробка та реалізація стратегічних проектів вимагає комплексного аналізу потенційних джерел фінансування.

По-третє, очевидно, що всі підприємства, незалежно від сектора, в кінцевому рахунку переслідують одну і ту ж стратегічну мету, а саме, максимізацію фінансових показників. Прискорена еволюція як міжнародних, так і внутрішніх фінансових ринків не тільки полегшила доступ до фінансових ресурсів, але й відкрила широкі можливості для вигідного розміщення капіталу.

В науковій літературі поняття «фінансова стратегія» не має однозначного трактування. Для кращого розуміння змісту цього терміну, наведено визначення науковців у таблиці. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до визначення поняття «фінансова стратегія»

Автор	Визначення
Швець Ю.О., Мозолевська А.І.	Фінансову стратегію слід розглядати як багатофакторну модель дій та заходів, необхідних для досягнення довгострокових цілей підприємства, забезпечення конкурентоспроможного розвитку шляхом ефективного управління фінансовими ресурсами та координації грошових потоків.
Штімац М. Лич В.М. Юрченко Ю.О.	Фінансова стратегія може бути визначена як комплексний довгостроковий план організації системної діяльності для досягнення фінансових цілей шляхом формування, розподілу (реального розміщення) та використання фінансових ресурсів. Вона спрямована на максимізацію вартості компанії шляхом ефективного управління та комплексного проактивного управління її фінансовими ресурсами.
Живелова, І.	Фінансова стратегія - стратегічні фінансові операції, що забезпечують досягнення стратегічних фінансових цілей протягом визначеного періоду.
Гончаренко О. М.	Фінансова стратегія підприємства – це визначення довгострокових фінансових цілей та завдань підприємства, що включають формування, управління та планування його фінансових ресурсів з метою підвищення вартості підприємства за умови забезпечення фінансової рівноваги.
Джонсон Дж. Шоулз К. Віткінгтон Р.	Фінансова стратегія – напрямок і сфера діяльності організації в довгостроковій перспективі, що забезпечує їй переваги завдяки конфігурації ресурсів у мінливому середовищі з метою задоволення потреб ринків і очікувань зацікавлених сторін.

Джерело: складено автором на основі [2-6].

Отже, поняття фінансової стратегії можна тлумачити як комплексну довгострокову структуру, що окреслює курс фінансових дій компанії, спрямованих на досягнення стратегічних цілей. Воно охоплює скоординоване формування, розподіл та використання фінансових ресурсів для забезпечення

сталого розвитку, підвищення корпоративної вартості та підтримання фінансової рівноваги в умовах ринкової невизначеності. Інтеграція фінансової стратегії охоплює рішення щодо інвестицій, кредитів, податків та управління грошовими потоками, узгоджуючи ці елементи з загальною стратегічною концепцією підприємства.

Організація, як правило, функціонує не за допомогою однієї стратегії, а за допомогою численних та взаємопов'язаних, кожна з яких діє на окремому ієрархічному рівні. До них належать корпоративні, функціональні та бізнес стратегії, які взаємопов'язані та підпорядковані одна одній. Очевидно, що фінансова стратегія, як складова частина вищезазначеної системи, проявляється у різних формах. Вибір конкретного типу фінансової стратегії залежить від сукупності факторів, включаючи розрахунки на основі прогнозів, інтуїції, досвіду та здорового глузду менеджера, а також низку зовнішніх та внутрішніх факторів середовища.

Можна виділити три основних вида фінансових стратегій:

Генеральна – визначає фінансову поведінку підприємства. Звіт охоплює ключові елементи, включаючи динаміку відносин з бюджетами різних рівнів, отримання та розподіл доходів, а також оцінку фінансових потреб та джерел фінансування на річний період.

Оперативна – базується на короткостроковому управлінні фінансовими ресурсами. Особливо важливим у періоди економічної нестабільності є ефективне управління грошовими потоками та мобілізація внутрішніх резервів. Ця стратегія, як правило, формується на більш обмежений період, наприклад, на квартал або місяць.

Стратегія виконання окремих задач – вже зосереджена на конкретних фінансових функціях, включаючи короткострокові запозичення, оптимізацію оподаткування та рефінансування, і, як правило, вважається короткостроковим підходом.

Стратегії класифікують за різними ознаками, але найоб'ємнішим є сфера охоплення цілей фірми, що наведено у Додатку А.

Ключовим питанням сучасного фінансового менеджменту є вибір ефективної фінансової стратегії, що набуло особливого значення з огляду на необхідність прийняття обґрунтованих рішень в умовах динамічного ринку. Це питання виходить за межі простої оцінки поточного фінансового стану компанії; воно вимагає довгострокового прогнозування, розробки сценаріїв та передбачення потенційних ризиків.

1.2. Концептуальні засади формування та впровадження фінансових стратегій міжнародних корпорацій

Формування фінансової стратегії, яка відповідає основним принципам фінансової політики підприємства, основна мета якої – максимізація прибутків, визнається ключовим компонентом фінансового управління в контексті реалізації зазначеної політики.

Так, на формування фінансової стратегії впливає сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2

Основні чинники формування фінансових стратегій

Зовнішні	Внутрішні
<ul style="list-style-type: none"> - Стабільність політичної системи - Інфляційні процеси - Фінансово-економічна рівновага національної економіки - Екологічна безпека та стан довкілля - Рівень зовнішньої невизначеності - Розвиненість фінансової інфраструктури - Платоспроможність і попит на ринку - Рівень конкурентоспроможності підприємства - Сприйняття зовнішніх ризиків підприємством 	<ul style="list-style-type: none"> - Актуальність фінансової стратегії та ефективність фінансової політики - Рівень цифрової трансформації та інноваційного потенціалу - Інвестиційні можливості на основі внутрішніх джерел - Рентабельність виробництва - Фінансово-технічний стан активів - Ціннісні орієнтири та корпоративна культура - Соціальні умови праці та благополуччя персоналу - Підходи до розподілу ресурсів та структура інвестицій

Джерело: складено автором на основі [7; 8].

Ефективне управління фінансовими ресурсами базується на впровадженні комплексної системи бюджетування, що охоплює планування, контроль та коригування фінансових потоків. Бюджетний контроль здійснюється на рівні окремих підрозділів відповідно до суворих нормативних вимог і проходить три етапи: до, під час та після виконання бюджету. Це дозволяє своєчасно виявляти відхилення та сприяє адаптації керівництва до нових фінансових умов.

У контексті цифрової трансформації, оптимізація фінансової стратегії також передбачає інтеграцію інформаційних технологій. Використання глибокого аналізу даних, інтелектуального моніторингу ефективності та механізмів зворотного зв'язку між підсистемами фінансового управління підвищує точність планування та скорочує їх цикли.

З огляду на багатогранний характер фінансової політики, структура такої політики зазвичай складається з таких основних етапів:

1. Формулювання стратегічних напрямків розвитку є невід'ємною частиною встановлення довгострокових фінансових цілей підприємства.
2. Комплексне планування, що враховує стратегічні, операційні та бюджетні міркування, здійснюється з метою забезпечення фінансової узгодженості на всіх рівнях діяльності.
3. Розробка оптимальної системи фінансового управління є необхідною умовою для ефективного регулювання фінансових потоків, управління капіталом, використання активів, ціноутворення та контролю витрат.
4. Впровадження механізмів фінансового контролю є багатогранним процесом, що охоплює моніторинг виконання фінансових планів, проведення порівняльного аналізу та діагностики, а також здійснення внутрішнього або зовнішнього аудиту.

У процесі реалізації фінансової стратегії в багатонаціональній корпорації вибір відповідного методологічного підходу має вирішальне значення, оскільки він забезпечує узгодженість фінансової політики з загальними стратегічними цілями компанії.

Як показано в науковій літературі, існує кілька підходів до стратегічного вибору [9]:

- Економіко-математичне моделювання,
- Крива досвіду,
- Концепція життєвого циклу
- Матричний метод

Однак ефективність цих підходів на практиці є різною. Наприклад, математичне моделювання часто не враховує інтеграцію з корпоративними та інвестиційними стратегіями, а модель життєвого циклу може не враховувати фінансові особливості компанії, що обмежує її практичну застосовність. Серед них матричний підхід вважається найбільш адаптивним, оскільки він полегшує врахування широкого кола внутрішніх і зовнішніх факторів та дозволяє індивідуалізувати стратегічне планування.

Реалізація фінансової стратегії в багатонаціональних корпораціях зазвичай відбувається як на корпоративному, так і на бізнес-рівні. Так, як необхідно враховувати такі фактори, як масштаб організації, регуляторні умови та структура фінансового управління.

Отже, фінансова стратегія встановлюється як гнучка система прийняття рішень, яка реалізується за допомогою набору фінансових інструментів, адаптованих до поточних ринкових реалій. Ефективне впровадження такої системи вимагає чітко визначених фінансових цілей, джерел фінансування, показників ефективності та надійного контролю для сприяння стратегічній адаптації до змін навколишнього середовища. Її реалізація призводить до трансформації потенціалу компанії, тим самим підвищуючи її ринкову вартість і роблячи повернення до попередніх моделей діяльності недоцільним.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ЗМІН ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ МІЖНАРОДНИХ КОРПОРАЦІЙ ПІД ВПЛИВОМ ГЛОБАЛЬНИХ РИЗИКІВ

2.1. Трансформація джерел фінансування та структури капіталу під впливом санкцій, мит і криз

У період з 2018 по 2024 рік транснаціональні корпорації зіткнулися з низкою глибоких зовнішніх потрясінь, від геополітичних конфліктів і торговельних санкцій до глобальних криз у сфері охорони здоров'я та фінансових турбулентностей. Ці потрясіння призвели до переформатування систем прийняття фінансових рішень корпорацій. Серед найважливіших подій можна назвати ескалацію торговельних суперечок між США та Китаєм, введення широких санкцій проти Росії після її вторгнення в Україну в 2022 році та глобальну пандемію коронавірусу. Очевидно, що кожна з цих подій обмежила доступ до капіталу, порушила ланцюги постачання та підвищила вартість запозичень. Як наслідок, компанії були змушені переглянути свою структуру капіталу та стратегії диверсифікації.

У контексті глобальної пандемії, також відомого як Covid-19, було зафіксовано значне зростання використання боргового фінансування транснаціональними корпораціями. Ця фінансова стратегія була застосована для забезпечення безперебійної діяльності в умовах зниження доходів та зростання ризик неприйняття серед кредиторів [10].

Одночасно геополітичні санкції наклали обмеження на заставу та транскордонне кредитування, змусивши компанії використовувати внутрішні канали боргового фінансування та реінвестувати прибуток. Це фактично призвело до зміни їх співвідношення боргу до власного капіталу [11].

Процес підвищення волатильності процентних ставок та інфляція також знизили привабливість зовнішніх запозичень, що сприяло збільшенню резервів ліквідності. Як наслідок, транснаціональні корпорації були змушені перебалансувати свою структуру капіталу. Це передбачало оптимізацію

коефіцієнтів левериджу, перехід до внутрішніх джерел фінансування та реструктуризацію термінів погашення боргів.

В зазначений період (Додаток Б) Apple реалізує цілеспрямовану фінансову стратегію з високим рівнем левериджу. Ця стратегія спрямована на максимізацію акціонерної вартості при збереженні операційної ефективності. Коефіцієнт заборгованості компанії зріс з 1,2 у 2019 році до 1,9 у 2024 році, що свідчить про чіткий перехід до фінансування діяльності за рахунок запозичень. Ця тенденція супроводжується стійким і винятково високим рівнем прибутковості: рентабельність власного капіталу у 2024 році досягла 164,6%, а рентабельність активів залишилася на високому рівні 25,7%.

Незважаючи на зниження коефіцієнта поточної ліквідності з 1,5 у 2019 році до 0,9 у 2024 році, Apple зберегла високі показники ЕВІТ, ЕВІТДА та чистого прибутку, які у 2024 році досягли 31% та 34% відповідно. Ці показники підтверджують міцну цінову політику компанії та ефективний контроль витрат. Крім того, хоча вільний грошовий потік на акцію впав у 2023 році до від'ємного значення (-0,5), у 2024 році він продемонстрував відновлення, що свідчить про ефективне пом'якшення короткострокового тиску на ліквідність.

Стратегічний акцент компанії на досягненні високої прибутковості за допомогою левередж-фінансування не вплинув на її платоспроможність або рентабельність, що підкреслює послідовність та ефективність довгострокової фінансової стратегії.

Компанія Nestlé (Додаток В) ж дотримувалася консервативної фінансової стратегії, орієнтованої на ліквідність. Ця стратегія передбачала помірне збільшення левереджу та стабільну операційну рентабельність. Коефіцієнт заборгованості до власного капіталу зріс з 0,71 у 2018 році до 1,73 у 2024 році, що свідчить про поступове зростання залежності від боргового фінансування, особливо в період після 2022 року. Це збільшення левериджу супроводжувалося зниженням коефіцієнта поточної ліквідності з 0,95 до 0,82, що свідчить про зниження її гнучкості.

Незважаючи на підвищення левериджу, Nestlé зберегла високі операційні показники. Операційна маржа продемонструвала значний спад у 2021 році, через збільшення витрат на сировину, але на 2024 рік частково повернулась до ефективної бізнес-моделі. Водночас чистий прибуток демонстрував стабільну динаміку, постійно перевищуючи 10% протягом цього періоду.

Однак волатильність показнику, рентабельності матеріального капіталу (від +210,09% у 2019 році, до -986,60% у 2020 році і -84,99% у 2024 році), відображає можливі спотворення, спричинені змінами в обліковій оцінці або коригуваннями структури капіталу. Зниження операційного грошового потоку на акцію та вільного грошового потоку на акцію в 2022 році (-0,83 та -0,89 відповідно) та їх відновлення, свідчить про короткостроковий стрес ліквідності, за яким слідує стабілізація.

У підсумку, фінансовий профіль Nestlé свідчить про обережний, але адаптивний підхід, що характеризується помірним накопиченням боргу, супроводжуваним збереженням операційних марж та відновленням внутрішньої здатності до генерування грошових потоків. Стратегія структури капіталу компанії свідчить про збалансоване реагування на зовнішні шоки без надмірного фінансового ризику.

Toyota (Додаток Г) також дотримувалася обережної фінансової стратегії, що характеризувалася підтриманням стабільної структури капіталу, помірним використанням боргу та вираженою залежністю від внутрішніх механізмів відновлення після періодів зменшення грошових потоків. Коефіцієнт заборгованості до власного капіталу демонстрував незначні коливання, залишаючись на рівні близько 1,0 протягом усього спостережуваного періоду. Очевидно, що довгострокова заборгованість компанії не перевищувала 40% від загального капіталу, що підтверджує, що компанія не покладалася на позики з тривалим терміном погашення навіть у кризові періоди.

У період 2019–2023 років Toyota зазнала негативного вільного грошового потоку на акцію та операційного грошового потоку на акцію, які досягли мінімальних значень -4,98 та -7,85 відповідно. Це говорить про період значного

внутрішнього фінансового напруження, пов'язаного з зупинкою виробництва через пандемію, порушеннями ланцюгів постачання та підвищенням витрат на виробництво. Однак Toyota не вдалася до агресивної стратегії запозичень, що відрізняє її від інших багатонаціональних компаній з більшим рівнем левериджу. Навпаки, до 2024 року компанія відновила позитивну внутрішню фінансову спроможність, про що свідчить відновлення вільного грошового потоку на акцію до 1,34 та операційного грошового потоку до 5,47. Компанія стабілізувалась після кризи та підвищила операційну ефективність.

Прибутковість компанії виявилася стійкою. Незважаючи на короткостроковий тиск, рентабельність власного капіталу Toyota зросла до 14,39% у 2024 році, а операційний прибуток перевищив 11%, що свідчить про ефективне розподілення капіталу та управління витратами. Коефіцієнт поточної ліквідності, який протягом усіх років стабільно перевищував 1,0, ще раз підтверджує фінансову стратегію Toyota, спрямовану на підтримання резервів ліквідності та мінімізацію залежності від ринків короткострокових боргових зобов'язань. Така динаміка свідчить про структурно збалансовану модель капіталу, засновану на самофінансуванні та довгостроковій платоспроможності, на відміну від розширення левериджу. Реакція Toyota на глобальні фінансові потрясіння є прикладом дисциплінованої стратегії, що уникає ризиків і ставить сталий розвиток вище агресивного використання капіталу.

Якщо говорити про Amazon (Додаток Г), вона реалізовувала капітальну стратегію, орієнтовану на фінансову гнучкість, низький рівень зовнішнього левериджу та сильну внутрішню фінансову спроможність. Компанія продемонструвала послідовну прихильність до підтримки мінімального коефіцієнта боргу до власного капіталу, який значно знизився з 0,54 у 2018 році до 0,18 у 2024 році. Компанія віддає чітку перевагу фінансуванню операцій та інвестицій переважно за рахунок нерозподіленого прибутку та операційних грошових потоків. Водночас коефіцієнт довгострокової заборгованості до капіталу залишався на помірному рівні, не перевищуючи 0,2 в останній рік. Це спостереження відповідає стратегічному підходу Amazon до мінімізації

накопичення довгострокової заборгованості, яка зберігається навіть у періоди макроекономічної нестабільності.

Очевидно, що в цьому конкретному випадку внутрішнє фінансування відіграло домінуючу роль. Незважаючи на негативні значення вільного грошового потоку на акцію в 2021 та 2022 роках (-3,92 та -0,25 відповідно), до 2023 року він зріс до 4,64, що підкреслює стійке відновлення внутрішнього генерування капіталу. Операційний грошовий потік на акцію також продемонстрував подібну динаміку, перейшовши від позитивного до негативного значення в 2021 році (-1,98), а потім продемонструвавши зростання до 2,71 до 2024 року. Така динаміка свідчить про те, що Amazon поглинула витрати, пов'язані з пандемією, та перебої в постачанні без реструктуризації капітальної бази за рахунок запозичень, покладаючись на відновлення операційних грошових потоків.

Наприкінці періоду показники прибутковості значно покращилися. Чистий прибуток продемонстрував позитивну динаміку, зростаючи з 4,33% у 2018 році до 9,29% у 2024 році. Одночасно рентабельність власного капіталу залишилась трішки більше, ніж в 2018 році. Висока валова рентабельність компанії, яка перевищила 48% у 2024 фінансовому році, ще раз підкреслює здатність генерувати значну вартість за допомогою своєї бізнес-моделі, незважаючи на турбулентність у секторах роздрібної торгівлі та логістики. Крім того, ліквідність компанії залишалася стабільною протягом усього періоду, а коефіцієнт поточної ліквідності постійно становив близько 1,0 або вище.

Очевидно, що капітальну стратегію Amazon за спостережуваний період можна охарактеризувати трьома ключовими факторами. По-перше, спостерігається мінімальна залежність від зовнішнього боргу. По-друге, відзначається фокус на ліквідності. По-третє, виявлено відновлення внутрішньої грошової сили після тимчасових операційних потрясінь в 2022 році.

У період з 2018 по 2024 рік компанія Samsung (Додаток Д) дотримувалася особливо обережної фінансової стратегії, яка характеризувалася постійними зусиллями з мінімізації зовнішнього фінансування та підтримання високої

ліквідності і значних внутрішніх резервів капіталу. Коефіцієнт заборгованості ніколи не перевищував 0,08 і в останні роки залишався на рівні до 0,05, тоді як коефіцієнт довгострокової заборгованості до загальних активів залишався на рівні або близько 0,00. Це свідчить про чітку політику уникнення довгострокової заборгованості та фінансування переважно за рахунок власного капіталу та внутрішніх коштів.

Коефіцієнт поточної ліквідності Samsung протягом усього аналізованого періоду залишався значно вищим за 2,0, це показує наявність значних резервів короткострокових активів. Що свідчить про здатність компанії виконувати всі короткострокові зобов'язання без зовнішньої підтримки, що підтверджує відсутність обмежень ліквідності навіть у кризові періоди.

Показники прибутковості компанії були мінливими, але в основному залишалися позитивними. Чистий прибуток, досягнувши піку в 18,11% у 2022 році, після чого тимчасово впав до 5,59% у 2023 році, а потім відновився до 11,17% у 2024 році. Аналогічно, рентабельність власного капіталу та рентабельність активів були на високому рівні в стабільні роки, досягнувши 19,63% у 2018 році. Однак у період 2022–2023 років обидва показники знизилися разом із зменшенням маржі, а потім знову стабілізувалися. EBITDA продемонструвала помітне зниження у 2023 році, досягнувши 17,47%, але потім відновилася до 25,05% у 2024 році, що підтверджує гіпотезу про те, що спостережувані коливання були лише тимчасовими і не свідчили про фундаментальні структурні недоліки.

Незважаючи на незначне зменшення прибутковості в 2023 році, Samsung не застосовувала стратегію збільшення левереджу. Натомість компанія покладалася на потужні внутрішні грошові резерви та ефективне використання активів, підтримуючи коефіцієнт оборотності активів на рівні 0,6–0,7 протягом усього періоду.

Підсумовуючи, можна сказати, що Samsung обрали модель фінансування, яка характеризується мінімальним рівнем боргу, високою ліквідністю та самодостатністю. Незважаючи на нестабільність прибутку та глобальну

невизначеність, компанія вирішила не коригувати структуру капіталу за рахунок залучення позикових коштів. Фінансова стратегія корпорації зосереджена на трьох ключових елементах: довгостроковій платоспроможності, операційній незалежності та уникненні ризиків. Такий стратегічний підхід дозволяє Samsung виділитися серед конкурентів, які зазвичай застосовують більш левереджну політику.

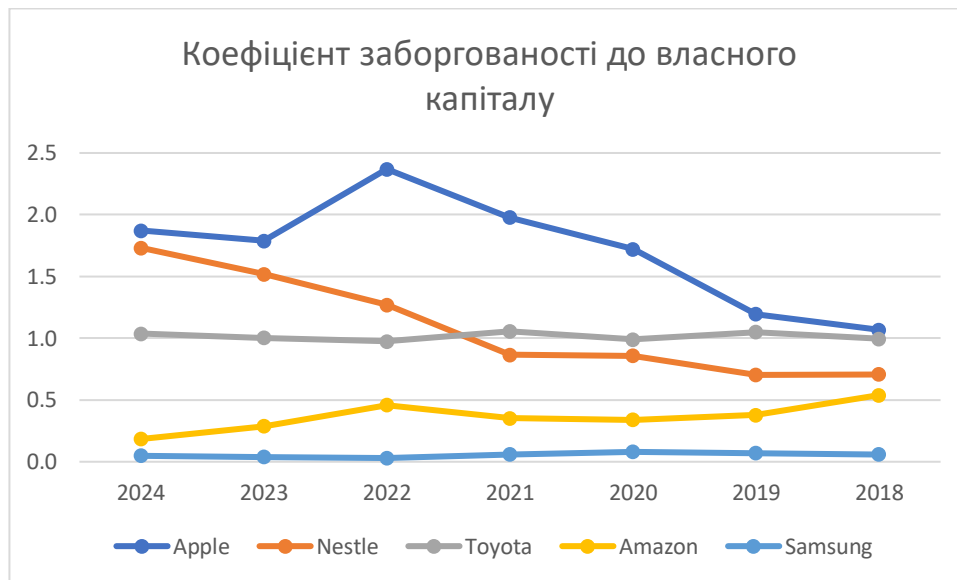

Рисунок 2.1. Порівняльний аналіз коефіцієнту заборгованості до власного капіталу компаній з 2018 по 2024 рік.

Джерело: складено автором на основі даних [12-16].

Як видно з рис. 2.1, що з усіх досліджених компаній Apple та Nestlé здійснили найзначніші зміни в структурі капіталу. Вони збільшували левередж протягом всього зазначеного періоду. Хоча в 2023 році Apple значно зменшила його у відповідь на підвищення процентних ставок і жорсткість монетарної політики.

На відміну від цього, Toyota зберегла стабільний, збалансований рівень боргу відповідно до японського фінансового консерватизму. Amazon протягом усього періоду працювала над зниженням рівнем левереджу, покладаючись на внутрішні грошові потоки навіть під час економічного спаду. Щодо Samsung, компанія зберегла надзвичайно низький коефіцієнт боргу, продемонструвавши типовий для південнокорейських конгломератів підхід, спрямований на уникнення ризиків.

Загалом, лише Apple і Nestlé продемонстрували чіткі ознаки фінансової реструктуризації, тоді як інші компанії надали пріоритет довгостроковій стабільності капіталу.

2.2 Практика управління фінансовими ризиками

На сучасному етапі геоекономічної фрагментації управління фінансовими ризиками є невід'ємною частиною стратегічних рішень для транснаціональних корпорацій. Діяльність у різних фінансових, регуляторних та геополітичних умовах наражає міжнародні підприємства на широкий спектр ризиків (табл. 2.1), включаючи коливання валютних курсів, нестабільність процентних ставок, нестабільність ринку, кредитні дефолти та політичну невизначеність. Здатність передбачати, кількісно оцінювати та управляти цими фінансовими ризиками є критично важливим фактором для збереження конкурентоспроможності.

Таблиця 2.1

Класифікація фінансових ризиків за типами

Тип	Визначення	Інструменти
Валютний ризик	Виникає внаслідок коливань валютних курсів і впливає на вартість активів, зобов'язань і прибутків.	Хеджування (форвардні контракти, валютні опціони).
Процентний ризик	Пов'язаний зі змінами процентних ставок, що впливають на витрати за позиками та боргові зобов'язання.	Фінансування з фіксованою ставкою, процентні свопи та інші деривативи.
Політичний та регуляторний ризик	Зумовлений політичною нестабільністю, змінами державної політики, торговельного регулювання й законодавства.	Оцінка ризиків, географічна диверсифікація, зв'язки з урядами, лобіювання.
Ринковий ризик	Пов'язаний із волатильністю на глобальних ринках, змінами цін на сировину та економічною кон'юнктурою.	Диверсифікація продуктів, хеджування цін, моніторинг ринків.
Кредитний ризик	Невиконання зобов'язань або несплати з боку клієнтів, постачальників чи фінансових установ у міжнародних операціях.	Оцінка кредитоспроможності, кредитні ліміти, страхування, диверсифікація клієнтської бази.

Джерело: складено автором на основі [18].

Кризовий менеджмент — це спеціалізована форма управлінської діяльності, що передбачає реагування на істотне погіршення ситуації в організації, які загрожують її подальшому існуванню [17].

Методи кризового управління – це цілеспрямовані заходи, спрямовані на забезпечення ефективності та реалізації антикризових стратегій у міжнародних корпораціях.

Традиційні методи управління фінансовими ризиками можна розділити на чотири основні типи (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Класифікація методів управління фінансовими ризиками

Тип методу	Сутність методу	Інструменти та приклади
Ідентифікація ризиків	Виявлення потенційних ризиків, що можуть вплинути на фінансові результати компанії.	SWOT-аналіз, сценарний аналіз, аналіз історичних даних.
Оцінка ризиків	Оцінювання ймовірності виникнення ризиків і масштабів їхніх наслідків.	Аналіз чутливості, моделювання Монте-Карло, Value-at-Risk.
Мінімізація ризиків	Розробка та впровадження заходів щодо зменшення впливу виявлених ризиків.	Хеджування, страхування, уникнення ризику, прийняття ризику.
Моніторинг і контроль ризиків	Постійне спостереження за ризиками для забезпечення ефективності управлінських дій.	Ключові показники ефективності, внутрішній аудит, звітність про ризики.

Джерело: складено автором на основі [18].

На практиці ж, компанії відходять від класичних методів. Так, підхід Apple до управління фінансовими ризиками характеризується стратегічно централізованою, аналітично орієнтованою моделлю, яка відповідає загальній корпоративній філософії компанії, що базується на контролі, точності та збереженні довгострокової вартості. Ключовим елементом стратегії корпорації є впровадження сучасних інструментів прогнозування грошових потоків, які використовують дані в режимі реального часу для прогнозування потреб у фінансуванні та оптимізації оборотного капіталу. Такий проактивний підхід дозволяє Apple мінімізувати непрацюючі грошові кошти та підтримувати оптимальну ліквідність у своїх глобальних операціях, незважаючи на регуляторні та валютні складнощі.

Крім того, Apple консолідує свої грошові кошти на глобальному рівні за допомогою внутрішньої банківської моделі, підвищуючи прозорість і контроль над фінансовими потоками та зменшуючи залежність від зовнішніх запозичень. Завдяки автоматизації звірки та впровадженню машинного навчання в процесі збору та прогнозування, Apple підвищує точність і зменшує операційний ризик. Варто відзначити, що рішення Apple про репатріацію іноземних доходів після податкової реформи в США демонструє динамічну казначейську політику, яка адаптується до макрофінансових змін без шкоди для фінансової гнучкості [19].

Якщо аналізувати Nestlé, компанія застосовує обережний і системний підхід до управління фінансовими ризиками. Компанія визначає чотири основні фінансові ризики: валютний, процентний, ризик ліквідності та кредитний ризик контрагента.

Для їх зменшення використовуються різноманітні інструменти та механізми контролю. Наприклад, валютні ризики, переважно транзакційні, систематично хеджуються за допомогою форвардних контрактів та опціонів. Щодо процентного ризику, Nestlé підтримує поєднання боргів із фіксованою та плаваючою ставкою і використовує процентні свопи для управління ризиком коливання ставок. Ризик ліквідності зменшується завдяки застосуванням централізованої структури об'єднання грошових коштів та підтримує стабільний профіль погашення боргу. Що стосується кредитного ризику, здійснюються операції лише з контрагентами, які відповідають суворим внутрішнім критеріям кредитоспроможності [20].

Японська компанія Toyota, дотримується консервативного підходу управління ризиками, що ґрунтується на політиці, яка твердо базується на дотриманні японських стандартів бухгалтерського обліку та міжнародних практик.

Так, для зменшення впливу коливань валютних курсів, що виникають у результаті міжнародних операцій, компанія використовує форвардні валютні контракти. Щодо процентного ризику, Toyota Boshoku підтримує збалансований портфель боргових зобов'язань і використовує процентні свопи для фіксації

ставок у разі необхідності. Компанія регулярно оцінює контрагентів, зокрема клієнтів та фінансові установи, з метою оцінки їх плато та кредитоспроможності [21].

Переходячи до Amazon, компанія дотримується дисциплінованого та ризик-орієнтованого підходу. Валютний ризик виникає в результаті міжнародної діяльності компанії, особливо в країнах з валютним контролем або макроекономічною нестабільністю. Для зменшення цих ризиків корпорація використовує валютні форвардні контракти для хеджування міжфірмових залишків та очікуваних операцій в іноземній валюті, тим самим зменшуючи волатильність фінансових результатів.

Щодо ліквідності та розподілу капіталу, Amazon зберегла міцні позиції у 2024 році, завершивши рік з 101,2 млрд доларів готівки, еквівалентів готівки та ринкових цінних паперів. Транснаціональна компанія також управляє процентним ризиком, пов'язаним із структурою боргу з фіксованою та змінною ставкою. У звіті підкреслюється прихильність Amazon до ефективності капіталу, що проявляється в інвестиціях в автоматизацію, інфраструктуру та штучний інтелект, які фінансуються за рахунок внутрішніх грошових потоків. Довгострокова орієнтація компанії на вільні грошові потоки, а не на короткострокові прибутки, ще більше посилює її здатність протистояти фінансовій нестабільності[22].

Samsung Electronics дотримується дуже консервативного підходу до управління фінансовими ризиками, орієнтованого на ліквідність. Станом на 31 березня 2024 року компанія мала 61,9 трлн вон готівки та її еквівалентів, а також 35,5 трлн вон короткострокових фінансових інструментів. Тобто компанія підтримує значні ліквідні резерви для забезпечення операційної гнучкості та стійкості в умовах макроекономічної нестабільності. Для зменшення валютного ризику компанія використовує форвардні валютні контракти та валютні свопи для хеджування короткострокової волатильності валютних курсів. Щодо процентного ризику, компанія має у своєму розпорядженні фінансові інструменти з фіксованою та змінною ставкою. Samsung також уважно стежить

за кредитним ризиком, особливо з торгової дебіторської заборгованості та інвестицій. Компанія використовує внутрішні кредитні рейтинги, проводить періодичні перегляди та диверсифікує ризики між контрагентами, щоб обмежити ризик концентрації. Політика управління ризиком ліквідності зосереджена на підтримці достатнього рівня грошових коштів та диверсифікованого портфеля короткострокових інвестицій[23].

Усі проаналізовані транснаціональні корпорації — Apple, Nestlé, Toyota, Amazon і Samsung — демонструють зрілий і структурований підхід до управління фінансовими ризиками. Він характеризується широким використанням інструментів хеджування (наприклад, форвардів, опціонів і свопів), суворою оцінкою кредитоспроможності, централізованим наглядом за ліквідністю та дотриманням внутрішніх систем управління. Усі вони наголошують на збереженні фінансової стабільності за допомогою інструментів зменшення ризиків і систем прогностного контролю. Однак існують значні відмінності в їх оперативній діяльності: Apple та Amazon надають пріоритет цифровізації та аналітиці в режимі реального часу; Nestlé наголошує на централізованому нетінгу та управлінні активами та пасивами; а Samsung підтримує надзвичайно високі резерви ліквідності як першу лінію захисту.

2.3 Аналіз впливу геоекономічних чинників на фінансові результати міжнародних компаній

В умовах зростаючої геоекономічної фрагментації транснаціональні корпорації змушені все більше адаптуватися до нових глобальних викликів, які змінюють взаємодію між державами, фінансовими ринками та інститутами. На фінансові результати міжнародних компаній впливають різні макроекономічні фактори, зокрема прямі іноземні інвестиції, реальний ефективний обмінний курс, зростання ВВП та тарифні обмеження. Аналіз впливу цих факторів дозволяє нам виявити структурні закономірності, сформовані глобальними економічними процесами, та отримати уявлення про те, як зовнішнє середовище

впливає на прибутковість підприємств. З цією метою було побудовано регресійну модель для оцінки взаємозв'язку між рентабельністю активів та важливими геоеконімічними показниками, які були вже перелічені. Тож, модель має такий вигляд:

$$ROA_t = \alpha + \beta_1 F_t + \beta_2 E_t + \beta_3 G_t + \beta_4 T_t + \varepsilon_t \quad (2.1)$$

де ROA_t – рентабельність активів компанії,

F_t – обсяг прямих іноземних інвестицій,

E_t – реальний ефективний валютний курс,

G_t – темп зростання ВВП,

T_t – індекс тарифного навантаження.

Модель була оцінена на основі щорічних статистичних даних, за період з 2018 по 2024 рік. Показники були отримані з двох загальнодоступних джерел: бази даних Світового банку та Macrotrends.

Перед проведенням регресійного аналізу було проведено тест кореляції Пірсона для визначення сили та напрямку лінійних взаємозв'язків між змінними.

Таблиця 2.3.

Перевірка кореляції для компанії Apple Inc.

	F	E	G	T
F	1	0,07	0,885*	0,12
E	0,07	1	-0,09	-0,17
G	0,885*	-0,09	1	0,03
T	0,12	-0,17	0,03	1

Джерело: складено автором на основі даних [12; 24-27].

Матриця кореляції (табл.2.3) показує сильний позитивний зв'язок між двома змінними з коефіцієнтом кореляції 0,885. Це свідчить про тісний зв'язок між притоком капіталу та економічним зростанням протягом періоду, що аналізується. Інші пари змінних демонструють слабку або незначну кореляцію, що свідчить про низький ризик мультиколінеарності в регресійній моделі.

Таблиця 2.4.

Регресійний аналіз впливу геоеконімічних чинників на фінансові результати Apple Inc.

Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	t	Значущість
	B	Стандартна помилка	Бета		
(Константа)	112,133	42,52		2,637	0,231
1 E	-0,731	0,356	-0,872	-2,056	0,288
G	-0,46	0,613	-0,314	-0,751	0,59
T	0,124	0,328	0,158	0,379	0,769

Джерело: складено автором на основі даних [12; 24-27].

Оцінка моделі за допомогою методу найменших квадратів дала наступні результати:

$$Y = -0,872 * E - 0,314 * G + 0,158 * T \quad (2.2)$$

(-2,056) (-0,751) (0,379)

Адекватність моделі показана:

- 1) Всі коефіцієнти не значущі;
- 2) $R^2 = 0,83$ (83%)
- 3) $DW = 1,311$
- 4) $F_{stat} = 1,635$

Регресійний аналіз Apple Inc. (табл.2.4) виявив високу пояснювальну здатність; проте модель в цілому статистично незначуща. Серед змінних найбільший негативний вплив на рентабельність активів має реальний ефективний валютний курс ($\beta = -0,872$), хоча цей ефект не є статистично значущим ($p = 0,288$). Зростання ВВП та індекс тарифів також продемонстрували низьку пояснювальну здатність. Як високо глобалізована технологічна компанія з високою лояльністю до бренду та високою рентабельністю, Apple, менш вразлива до короткострокових макроекономічних змін. Її результати, скоріше

залежать від циклів інновацій, випуску нових продуктів та внутрішньої операційної ефективності, ніж від зовнішніх економічних умов.

Таблиця 2.5.

Перевірка кореляції для компанії Nestlé S.A.

	F	E	G	T
F	1	-0,246	0,331	0,621
E	-0,246	1	-0,54	-0,41
G	0,331	-0,54	1	-0,151
T	0,621	-0,41	-0,151	1

Джерело: складено автором на основі даних [13; 24-27].

Кореляційний аналіз Nestlé S.A. (табл.2.5) показав, що фінансові результати та індекс тарифів мають найсильнішу кореляцію, з коефіцієнтом $r = 0,621$, що вказує на помірну позитивну залежність. Це свідчить про те, що зі зменшенням геоеконічного тиску фінансові результати компанії покращуються. І навпаки, реальний ефективний обмінний курс має негативний вплив на фінансові результати ($r = -0,246$), що відповідає глобальним ринковим ризикам.

Таблиця 2.6.

Регресійний аналіз впливу геоеконічних чинників на фінансові результати Nestlé S.A.

Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	t	Значущість
	B	Стандартна помилка	Бета		
(Константа)	-30,183	3,688		-8,183	0,015
1 E	0,37	0,035	0,677	10,699	0,009
G	0,426	0,033	0,848	13,03	0,006
F	0,054	0,005	0,557	9,853	0,01

Джерело: складено автором на основі даних [13; 24-27].

Оцінка моделі за допомогою методу найменших квадратів дала наступні результати:

$$Y = 0,677 * E + 0,848 * G + 0,557 * F \quad (2.3)$$

(10,699)*** (13,03)*** (9,853)**

Адекватність моделі показана:

- 1) Два коефіцієнти з 1% значимості (***), один коефіцієнт з 5% значимості (**);
- 2) $R^2 = 0,994$ (99%)
- 3) $DW = 2,758$
- 4) $F_{stat} = 117,566$

Результати регресійного аналізу Nestlé S.A. (табл.2.6) свідчать про високу чутливість компанії до зовнішніх геоекономічних факторів. Це не говорить про відсутність адаптації, а скоріше про ефективну стратегічну узгодженість із зовнішнім середовищем. Усі незалежні змінні — реальний ефективний обмінний курс, зростання ВВП та прямі іноземні інвестиції — є статистично значущими, а модель пояснює 99,4% варіації рентабельності активів. Позитивні та сильні стандартизовані коефіцієнти свідчать про те, що Nestlé може використовувати сприятливі макроекономічні умови для поліпшення своїх фінансових показників. Це означає, що Nestlé успішно адаптувала свою діяльність та інвестиційні стратегії до зовнішньої економічної динаміки, продемонструвавши гнучкість та інтеграцію в глобальний ринок.

Таблиця 2.7

Перевірка кореляції для компанії Toyota Motor Corp.

	F	E	G	T
F	1	0,187	-0,667	-0,315
E	0,187	1	-0,582	0,684
G	-0,667	-0,582	1	-0,251
T	-0,315	0,684	-0,251	1

Джерело: складено автором на основі даних [14; 24-27].

Матриця кореляції для Toyota Motor Corp. (табл.2.7) показує помірну взаємозалежність між декількома змінними. Зокрема, існує сильна негативна кореляція, із зростанням економіки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) та реального ефективного курсу мають тенденцію до зниження. Крім того, існує помірна позитивна кореляція між реальним ефективним курсом та індексом тарифів ($r = 0,684$), що вказує на те, що більша нестабільність обмінного курсу пов'язана з вищими тарифними бар'єрами протягом цього періоду.

Регресійний аналіз впливу геоелекономічних чинників на фінансові результати Toyota Motor Corp.

Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	t	Значущість
	B	Стандартна помилка	Бета		
(Константа)	9,76	4,003		2,438	0,248
T	-1,027	0,9	-0,867	-1,141	0,458
G	-0,374	0,322	-1,074	-1,163	0,452
F	-3,68	2,682	-1,292	-1,372	0,401

Джерело: складено автором на основі даних [14; 24-27].

Оцінка моделі за допомогою методу найменших квадратів дала наступні результати:

$$Y = -0,867 * T - 1,074 * G - 1,292 * F \quad (2.4)$$

(-1,141) (-1,163) (-1,372)

Адекватність моделі показана:

- 1) Всі коефіцієнти не значущі;
- 2) $R^2 = 0,67$ (67%)
- 3) $DW = 1,933$
- 4) $F_{stat} = 0,674$

З даної регресії можна побачити (табл.2.8), що жодна з незалежних змінних не є статистично значущою, оскільки всі значення p перевищують поріг 0,099. Хоча коефіцієнт детермінації є помірним і становить 0,67, що вказує на те, що 67% варіації ROA пояснюється моделлю, низька F-статистика 0,674 та неістотні t-значення свідчать про загальну слабку пояснювальну здатність.

Це означає, що фінансові результати Toyota протягом досліджуваного періоду не зазнавали прямого або постійного впливу вибраних геоелекономічних змінних. Одним із можливих пояснень цього є диверсифікована глобальна структура компанії, стабільні ланцюги постачання та локалізоване виробництво, що захищає її від волатильності макроекономічних показників. Крім того, внутрішні стратегічні фактори, такі як інновації, ефективність та контроль

витрат, скоріш за все відіграють більш вирішальну роль у визначенні прибутковості, ніж зовнішні шоки.

Таблиця 2.9

Перевірка кореляції для компанії Amazon.com Inc.

	F	E	G	T
F	1	0,068	0,885*	0,124
E	0,068	1	-0,085	-0,171
G	0,885*	-0,085	1	0,034
T	0,124	-0,171	0,034	1

Джерело: складено автором на основі даних [15; 24-27].

У таблиці 2.9 результати показують сильну позитивну кореляцію між прямими іноземними інвестиціями та зростанням ВВП з коефіцієнтом кореляції 0,885, що свідчить про мультиколінеарність. Всі інші коефіцієнти кореляції є відносно низькими, що свідчить про відсутність сильних лінійних залежностей між рештою змінних.

Таблиця 2.10

Регресійний аналіз впливу геоелекономічних чинників на фінансові результати Amazon.com Inc.

Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	t	Значущість
	B	Стандартна помилка	Бета		
(Константа)	28,682	65,081		0,441	0,736
1 F	5,043	5,41	0,684	0,932	0,522
E	-0,248	0,556	-0,329	-0,446	0,733
T	-0,106	0,518	-0,151	-0,205	0,871

Джерело: складено автором на основі даних [15; 24-27].

Оцінка моделі за допомогою методу найменших квадратів дала наступні результати:

$$Y = 0,684 * F - 0,329 * E - 0,151 * T \quad (2.5)$$

(0,932) (-0,446) (-0,205)

Адекватність моделі показана:

- 1) Всі коефіцієнти не значущі;
- 2) $R^2 = 0,49$ (49%)
- 3) $DW = 1,243$
- 4) $F_{stat} = 0,316$

Незважаючи на відносно помірну пояснювальну здатність моделі (табл.2.10), незначна вага окремих коефіцієнтів та низьке значення F-статистики свідчать про те, що вона не відображає у повній мірі визначальні фактори прибутковості в межах заданої моделі. Отримані результати свідчать про те, що на ROA компанії, впливали внутрішні стратегічні, операційні та галузеві фактори, а не зовнішнє середовище протягом досліджуваного періоду.

Таблиця 2.11

Перевірка кореляції для компанії Samsung Electronics.

	F	E	G	T
F	1	-0,258	0,571	0,231
E	-0,258	1	0,345	-0,617
G	0,571	0,345	1	-0,596
T	0,231	-0,617	-0,596	1

Джерело: складено автором на основі даних [16; 24-27].

З даної таблиці, можна зробити висновок, що матриця кореляції (табл.2.11) показує різні ступені лінійної залежності між незалежними змінними, включеними в регресійну модель. Помітна помірна позитивна кореляція між прямими іноземними інвестиціями та зростанням ВВП з коефіцієнтом 0,571, що свідчить про частково спільну тенденцію в макроекономічних умовах. І навпаки, реальний ефективний обмінний курс демонструє помірну негативну кореляцію з індексом тарифів та зростанням ВВП на рівні -0,617 та -0,596 відповідно. Це свідчить про наявність мультиколінеарності, що може вплинути на надійність оцінок коефіцієнтів регресійного аналізу, тому ці змінні будуть виключені з регресійного аналізу.

Регресійний аналіз впливу геоекономічних чинників на фінансові результати Samsung Electronics.

Модель	Нестандартизовані коефіцієнти		Стандартизовані коефіцієнти	t	Значущість
	B	Стандартна помилка	Бета		
(Константа)	33,133	43,101		0,769	0,583
1 F	3,925	8,143	0,42	0,482	0,714
T	-4,199	8,478	-0,432	-0,495	0,707

Джерело: складено автором на основі даних [16; 24-27].

Оцінка моделі за допомогою методу найменших квадратів дала наступні результати:

$$Y = 0,427 * F - 0,432 * T \quad (2.6)$$

(0,482) (-0,495)

Адекватність моделі показана:

- 1) Всі коефіцієнти не значущі;
- 2) $R^2 = 0,28$ (28%)
- 3) $DW = 1,882$
- 4) $F_{stat} = 0,194$

Базуючись на результатах регресійного аналізу (табл.2.12) оцінені коефіцієнти відповідають теоретичним очікуванням щодо напрямку, але їх високі значення p підтверджують їх незначущість. Крім того, пояснювальна здатність моделі є досить низькою.

Це свідчать про те, що інші фактори, які не враховані в поточній специфікації, такі як внутрішні стратегічні рішення, технологічні інновації, структура витрат, операційна ефективність або глобальні тенденції в секторі побутової електроніки, впливатимуть більше на фінансові результати Samsung Electronics. Диверсифікована присутність компанії на міжнародних ринках та її сильна внутрішня стійкість зменшують її чутливість до коливань

макроекономічних показників, таких як прямі іноземні інвестиції або торговельні бар'єри.

Результати показали, що обрані зміні не мали сильного або однорідного впливу на рентабельність активів корпорацій. У більшості моделей коефіцієнти, пов'язані з цими змінними, були статистично незначущими, а пояснювальна сила регресій залишалася помірною або низькою.

Це свідчить про те, що фінансові результати корпорацій, що працюють на глобальному рівні, лише частково визначаються макроекономічними та політичними умовами зовнішнього середовища. Для таких компаній, як Amazon і Samsung, відсутність значної чутливості до таких факторів пов'язана з високим рівнем диверсифікації діяльності, стійкими бізнес-моделями та внутрішніми стратегічними можливостями, які пом'якшують вплив глобальної невизначеності. Крім того, спостережувана неоднорідність між компаніями свідчить про те, що значимість зовнішніх змінних, також залежить від специфічних характеристик компаній, таких як галузь, ринкова експозиція, інтеграція ланцюгів постачання та інтенсивність інновацій.

Отже, геоекономічні умови є контекстом, але не є основними визначальними факторами фінансових результатів транснаціональних компаній. Тому в майбутніх моделях слід приділяти більшу увагу внутрішнім змінним та ефектам взаємодії, особливо у випадку технологічно просунутих та глобально диверсифікованих підприємств, що працюють в умовах геоекономічної фрагментації.

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ ЕФЕКТИВНИХ ФІНАНСОВИХ СТРАТЕГІЙ В УМОВАХ ФРАГМЕНТОВАНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

3.1. Диверсифікація ринків і капіталу як ключовий елемент фінансової стратегії

В умовах зростаючої глобальної невизначеності та економічної фрагментації диверсифікація стала ключовою складовою фінансової стратегії підприємств. Розширюючи свою діяльність, компанії можуть зменшити свою вразливість до локальних ризиків, стабілізувати грошові потоки та підвищити свою довгострокову конкурентоспроможність. Можна виділити визначення терміну:

Диверсифікація — це стратегічне розширення діяльності компанії за межі існуючих продуктів, ринків або галузей. Це можна досягти шляхом виходу на абсолютно нові сектори або шляхом запуску нових, пов'язаних продуктів або послуг. Мета полягає в збільшенні неоднорідності діяльності компанії для підвищення потенціалу довгострокового зростання, розподілу ризиків та використання існуючих ресурсів або компетенцій новими способами [28].

Емпіричні дослідження показують, що диверсифіковані компанії, як правило, оцінюються нижче, ніж компанії, що спеціалізуються на одному виді діяльності. Це зниження часто пояснюють неоптимальними інвестиційними рішеннями, що є наслідком складності управління диверсифікованою діяльністю [29].

У своїй спробі пояснити так звану «премію за різноманітність», Монтгомері (1994) визначив три основні мотиви, що лежать в основі стратегій диверсифікації підприємств. По-перше, з точки зору ринкового підходу, підприємства часто диверсифікуються не для досягнення більшої ефективності, а для консолідації того, що Монтгомері назвав «груповою силою». За допомогою диверсифікації компанії можуть зменшити ринкову конкуренцію та посилити механізми агресивного ціноутворення за допомогою перехресного субсидування,

взаємних домовленостей та неформальних альянсів, навіть за рахунок добробуту споживачів. Крім того, менеджери, орієнтовані на зростання, часто прагнуть диверсифікації, щоб використовувати економію від розширення асортименту, тим самим посилюючи вплив компанії на ринок. Ключовою теоретичною основою, що підтримує цю точку зору, є концепція мульти-ринкової взаємодії, яка передбачає, що компанії, що працюють на декількох ринках, мають більше шансів створити стратегічні мережі для колективної домінантності. В результаті диверсифіковані компанії можуть генерувати позитивні ефекти переливу, коли інвестиції в один сегмент бізнесу підвищують стратегічну цінність іншого. Вони також отримують широкий спектр переваг координації, включаючи економію масштабу, кращий доступ до інформації на ринках продукції, стабільні доходи, більш ефективний розподіл ресурсів та обмін знаннями між підрозділами та бізнес-одинацями [29].

Диверсифікація Apple виходить за межі продуктів і послуг, охоплюючи операційну інфраструктуру, зокрема географічний ланцюг поставок. У статті Macrofab підкреслюється, що Apple є класичним прикладом стратегічної диверсифікації, розширюючи свою діяльність за межі апаратного забезпечення на програмні екосистеми, хмарні послуги та платформи передплати. Така форма пов'язаної диверсифікації дозволяє Apple використовувати свої основні компетенції – дизайн, інтеграцію та користувацький досвід – у суміжних вертикальних сегментах, тим самим досягаючи економії за рахунок розширення асортименту та створюючи довгострокову стабільність доходів [30].

Водночас стаття Euronews розкриває супутню форму логістичної та географічної диверсифікації, спричинену митами, введеними під час адміністрації Трампа на товари, вироблені в Китаї. Рішення Apple перевезти значну кількість iPhone до Індії означає свідомий стратегічний відхід від залежності китайського виробництва. Це стратегічне рішення відповідає загальній ініціативі Apple «China+1», яка передбачає створення паралельних виробничих потужностей в Індії та В'єтнамі [31].

Якщо говорити про Samsung, компанія провела масштабну географічну та операційну диверсифікацію, перенісши значну частину виробництва смартфонів з В'єтнаму, де експорт до США обкладається митом у 43%, до Індії та Бразилії. Варто зазначити, що на Індію зараз припадає приблизно 30% вироблення смартфонів компанії [32].

На відміну від Apple, диверсифікація якої відбулася нещодавно, особливо після введення мит за часів Трампа, перехід Samsung розпочався ще в 2008 році і з того часу перетворився на глобальну виробничу мережу, що охоплює В'єтнам, Індію, Бразилію, Південну Корею, Мексику та Китай. У той час як Apple надала пріоритет диверсифікації продуктів і послуг, розширившись у сферу програмних екосистем, цифрових послуг і передплати, Samsung зосередилася переважно на диверсифікації логістики, інфраструктури та типів електроніки, підвищуючи стійкість за рахунок великої кількості ланцюгів постачання, гнучкості регіонального виробництва та більшого вибору продукції.

Переходячи до компанії Nestlé, вона також застосовує багатогранну стратегію диверсифікації, яка охоплює продуктової, географічний та функціональний виміри.

З точки зору диверсифікації продукції, прослідковується експансія Nestlé в декількох взаємопов'язаних секторах, включаючи напої, кулінарні продукти, харчування для немовлят, корм для домашніх тварин. Ця модель пов'язаної диверсифікації базується на використанні синергії в галузі досліджень і розробок, маркетингу та глобальної дистрибуції для зміцнення конкурентних переваг. Крім того, збільшення інвестицій компанії в сферу функціонального та медичного харчування можна розглядати як іншу форму стратегічної диверсифікації, заснованої на інноваціях, що дозволяє Nestlé зайняти позицію на стику харчової науки та охорони здоров'я [33].

Аналізуючи географічну та операційну диверсифікацію Nestlé, зокрема у відповідь на торговельні та інфляційні тиски, компанія повідомила про 2,8% органічного зростання продажів у першому кварталі 2025 року, що було зумовлено ціновою політикою та стабільним місцевим виробництвом. Оскільки

понад 95% продажів у США припадає на внутрішнє виробництво, Nestlé ефективно захистила себе від тарифних перешкод [34].

Toyota Motor Corporation поєднує пов'язане технологічне розширення, стратегічні партнерства та вибірковий вихід на неавтомобільні сектори. Підхід Toyota до диверсифікації ґрунтується на її давній філософії інновацій та ефективності виробництва.

Фундаментальним елементом стратегії диверсифікації Toyota є її портфель технологій силових агрегатів. Замість того, щоб зосередитися виключно на одній домінуючій платформі, такій як електромобілі на акумуляторних батареях, Toyota обрала більш диверсифікований підхід, розробляючи гібридні, підключні гібридні, водневі паливні елементи та автомобілі нового покоління на твердотільних батареях [35].

Окрім силових агрегатів, Toyota повідомила про стратегічне злиття Hino Motors і Mitsubishi Fuso, з метою консолідації підрозділів важких транспортних засобів. Це спільне підприємство покликане досягти економії масштабу, розділити інвестиції в технології автономного та без викидного транспорту та посилити конкурентоспроможність у сегменті комерційних транспортних засобів [36].

Одночасно Toyota продовжує диверсифікацію в таких не пов'язаних між собою сферах, як робототехніка та засоби індивідуальної мобільності. Такі ініціативи, як електричний інвалідний візок JUU та системи кріплення одним дотиком, демонструють прагнення компанії розширити свої можливості в галузі допоміжних технологій, тим самим відповідаючи пріоритетам соціальної інклюзії та старіння суспільства [37].

Наступною розглядається компанія Amazon, вона свідомо розширила свою діяльність як у технологічних вертикалях, так і в сферах, пов'язаних із стійким розвитком, створивши екосистему, що інтегрує торгівлю, інфраструктуру та екологічні інновації.

Фундаментальним аспектом диверсифікації даної компанії є стійке зростання його веб сайту, тобто перехід від роздрібної торгівлі, орієнтованої на

споживачів, до хмарних обчислень корпоративного рівня. Цей стратегічний маневр дозволив Amazon стабілізувати свої джерела доходу, зменшити залежність від циклічних споживчих витрат і закріпити домінуюче становище в секторі з високою рентабельністю. Одночасно компанія диверсифікувала свій портфель, увійшовши в сектор логістики та інфраструктури. Цей стратегічний крок передбачав розвиток власних мереж доставки [38].

Крім того, Amazon включила сталий розвиток у свою стратегію диверсифікації. Стратегічні інвестиції компанії в проекти з відновлюваної енергетики та вуглецево-нейтральну логістику, наприклад використання електромобілів Rivian для доставки.

Отже, незважаючи на відмінності галузевих контекстів, кожна корпорація розглядає диверсифікацію як сильний важіль для забезпечення довгострокової стійкості та стратегічної адаптивності. Замість того, щоб використовувати диверсифікацію як стратегічний інструмент для досягнення опортуністичних або суто експансіоністських цілей, ці компанії вбудовують її в більш широкі траєкторії структурних трансформацій, чи то через вертикальну інтеграцію, технологічну конвергенцію, чи інституційну локалізацію.

3.2. Рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості компаній в умовах фрагментації

В умовах посилення геоекономічної фрагментації транснаціональні корпорації змушені переглянути основоположні принципи фінансового управління. Ерозія глобальної фінансової взаємозалежності, про що свідчать обмеження руху капіталу, розбіжності в грошово-кредитних режимах та санкції, ставить системні виклики перед традиційними моделями розподілу капіталу та довгострокового боргового фінансування. Як зазначають Живко та Вівчар, «такий перехід вимагатиме розробки адаптивних фінансових архітектур, здатних динамічно реагувати на багатовекторну невизначеність» [39].

В наш час прискорення цифровізації економіки паралельно з глобальною фінансовою фрагментацією, змінили роль цифрових інструментів. Більше вони не вважаються допоміжними засобами, а становлять необхідну інфраструктуру для підвищення стійкості на нестабільних і сегментованих глобальних ринках. Впровадження сучасних аналітичних інструментів, хмарних систем фінансового планування та моделей прогнозування на основі штучного інтелекту дають транснаціональним корпораціям можливість підвищити прозорість і оперативність процесів прийняття рішень.

Важливим аспектом цієї трансформації є перехід до управління фінансовими даними в режимі реального часу. Окрім цього, застосування технологій блокчейн, теж є хорошим засобом підвищення безпеки та простежуваності міжнародних фінансових транзакцій. Також, все частіше застосовується автоматизація робочих процесів для виконання рутинних фінансових завдань, таких як звірка, складання звітів про дотримання нормативних вимог та оцінка ризиків.

Наступним пунктом є створення мульти-локальних операційних архітектур, що є ключовим компонентом сучасних стратегій, орієнтованих на стійкість. Цей підхід передбачає свідоме переміщення або дублювання виробничих, постачальних та фінансових центрів за межі зон з високим геополітичним ризиком. Важливо зазначити, що така диверсифікація має не тільки географічний, а й інституційний характер. Транснаціональні корпорації мають обирати країни-господарів з огляду на наявність стабільних правових режимів, сприятливих податкових умов та надійного доступу до логістичної та фінансової інфраструктури. Крім того, територіальна диверсифікація сприяє децентралізації повноважень з прийняття рішень, тим самим надаючи регіональним підрозділам можливість адаптувати фінансові та операційні заходи до місцевих умов, що теж є дуже важливою частиною підвищення стійкості компанії.

В наш час фактори ESG еволюціонували від інструментів репутаційного управління до функціональних компонентів зниження ризиків та забезпечення

довгострокової фінансової стабільності. Впровадження ESG-рамкових систем , підвищує стійкість підприємств, сприяючи зміцненню довіри зацікавлених сторін, покращенню дотримання нормативних вимог та полегшенню доступу до інструментів сталого фінансування. Наприклад, корпорації з високими рейтингами ESG мають більше шансів отримати вигідні умови кредитування, залучити довгострокових інституційних інвесторів та зменшити ризик судових спорів або криз репутації. Крім того, в юрисдикціях, де екологічні та соціальні норми значно відрізняються, впровадження ESG забезпечує єдину оперативну базу, що дозволяє компаніям стандартизувати етичну поведінку в різних підрозділах.

Інституційна співпраця між транснаціональними корпораціями та національними або регіональними урядами має надзвичайно важливе значення. Серед компаній спостерігається зростаюча тенденція до участі в політичному діалозі, державно-приватних партнерствах та укладанні локалізованих інвестиційних угод. Такі взаємодії часто призводять до отримання преференційного доступу до інфраструктури, субсидій або стабілізаційних положень в інвестиційних контрактах.

Крім того, стратегічна співпраця з агентствами розвитку та інститутами регіональної інтеграції, включаючи такі провідні організації, як ЄБРР, АСЕАН та Африканський банк розвитку, сприяє доступу до пільгових фінансових ресурсів та механізмів розподілу ризиків. Інтегруючись у місцеві інституційні рамки, корпорації покращують своє стратегічне передбачення та спільно створюють сприятливе середовище для довгострокового фінансового планування.

Тож, в умовах геоекономічної фрагментації фінансова стійкість транснаціональних корпорацій все більше залежить від їхньої здатності до адаптивного управління. Всі перелічені вище механізми не тільки пом'якшують дестабілізуючі ризики, але й закладають основу для сталого зростання в роз'єднаному глобальному ландшафті.

ВИСНОВКИ

Дослідження фінансових стратегій міжнародних корпорацій в умовах геоекономічної фрагментації дозволило зробити наступні висновки.

1. На основі узагальнення вітчизняних та зарубіжних підходів було з'ясовано теоретичні засади та класифікацію фінансових стратегій, що застосовуються транснаціональними корпораціями. Було визначено, що концепція та типологія фінансових стратегій повинні бути переглянуті в контексті глобальної фрагментації, оскільки корпорації все частіше переходять від стандартизованих моделей управління капіталом до гібридних та адаптивних стратегій. Цей висновок було зроблено на основі концептуального узагальнення та порівняльного аналізу, які показали, що загальні класифікації вже не повністю відображають стратегічну складність, з якою стикаються транснаціональні компанії, що працюють у різних фінансових та регуляторних системах.

2. Дослідження концептуальних основ формування фінансової стратегії в багатонаціональних корпораціях показує, що фінансові стратегії в міжнародних корпораціях не формуються ізольовано, а є результатом взаємодії різноманітних зовнішніх (макроекономічних, політичних, екологічних) та внутрішніх (технологічний потенціал, корпоративна культура, структура ресурсів) факторів. Модель подвійного впливу передбачає, що фінансова стратегія повинна постійно переглядатися, щоб залишатися актуальною в умовах нестабільного глобального середовища.

Крім того, аналіз підтверджує важливість ретельно структурованої архітектури фінансової стратегії. Цей процес передбачає визначення стратегічних напрямків, інтеграцію багаторівневого фінансового планування, оптимізацію фінансових потоків та впровадження механізмів контролю за допомогою аудиторських та діагностичних процедур. Включення різноманітних методологій стратегічного планування, включаючи матричні підходи, підкреслює необхідність гнучкості та чутливості до контексту. Серед них матричний метод має особливе значення для корпорацій, оскільки він полегшує

багатовимірну оцінку ризиків та стратегічну узгодженість у різномірних операційних середовищах.

3. З 2018 по 2024 рік транснаціональні корпорації трансформували структури капіталу та джерела фінансування, реагуючи на санкції, торговельні бар'єри та глобальні кризи за допомогою стратегічно диференційованих підходів — від агресивного нарощення левереджу до консервативного самофінансування.

Структура капіталу дедалі частіше виконує не лише фінансову, а й стратегічну функцію. Компанії, які свідомо посилили левередж, використали його як інструмент вартісної оптимізації в умовах сприятливої дохідності та високої толерантності інвесторів до ризику особливо в технологічному секторі. Натомість корпорації з низьким рівнем боргу, зокрема в Азії, продемонстрували стабільну прихильність до внутрішнього фінансування та збереження капіталу, що вказує на стійкі культурні та інституційні преференції.

Класична теорія компромісу в таких умовах втрачає універсальність: у регуляторно обмежених середовищах вартість боргу більше залежить від політичних ризиків і доступу до ринків, ніж від традиційного балансу між ризиком і доходом. Зрештою, фінансова гнучкість та ліквідність перетворюються на стратегічні активи.

4. У контексті геоекономічної фрагментації управління фінансовими ризиками в транснаціональних корпораціях набула стратегічного характеру. Сучасні практики засвідчують, що адаптивна аналітика, ліквідні резерви та хеджування забезпечують корпоративну стійкість ефективніше, ніж традиційні підходи.

Компанії на кшталт Apple та Amazon демонструють відхід від статичних моделей управління ризиками на користь систем реального часу, побудованих на алгоритмічному прогнозуванні, централізованому управлінні ліквідністю та внутрішніх потоках капіталу. Це формує нову парадигму — стратегічну ліквідність як інструмент активного управління ризиком.

Різниця між західними та азійськими підходами виявляє глибинну інституційну відмінність: Samsung і Toyota втілюють модель фінансового

самозабезпечення, засновану на стабільності та уникненні боргових ризиків, що є наслідком довготривалих національних фінансових традицій.

Нарешті, інтеграція ризик-контролю в цифрову корпоративну інфраструктуру — через внутрішні банківські платформи, автоматизацію процесів та штучний інтелект — трансформує фінансовий ризик з випадкової змінної у керовану аналітичну задачу. Це зміщує акцент з мінімізації шкоди до формування конкурентної переваги через технологічно обґрунтоване управління капіталом.

5. Геоекономічні фактори продовжують чинити значний вплив на макроекономічний ландшафт. Однак стає все більш очевидним, що фінансові результати транснаціональних корпорацій значною мірою залежать від їх внутрішнього стратегічного потенціалу. Результати регресійного аналізу вказують на структурну асиметрію: тоді як Nestlé демонструє високий ступінь чутливості до зовнішніх змінних завдяки своїй широкій інтеграції в ринок, такі компанії, як Apple, Amazon, Toyota та Samsung, здаються значною мірою ізольованими. Це означає перехід від макроекономічної прибутковості до механізмів стійкості, характерних для конкретних компаній, включаючи інновації, внутрішню ліквідність та глобальну оперативну гнучкість.

Низька статистична значущість тарифів та обмінних курсів ставить під сумнів класичні припущення міжнародної фінансової теорії, виявляючи обмежену пояснювальну силу зовнішніх шоків у диверсифікованих компаніях. Крім того, кореляція між ПІІ та ВВП вказує на більш широкі системні взаємозв'язки, а не прямо на причинно-наслідковий зв'язок на рівні компаній.

6. У контексті геоекономічної фрагментації диверсифікація перестала бути лише інструментом зниження ризиків вона трансформувалася в ключовий елемент стратегічної архітектури транснаціональних корпорацій, що визначає їхню адаптивність, фінансову стабільність і структурну конкурентоспроможність.

Проведений аналіз показав, що диверсифікація у сучасних транснаціональних компаніях реалізується не як одномірна експансія, а як

складний поліцентричний процес, інтегрований у логістику, інновації, географічне розміщення та фінансову інфраструктуру. Стратегії Apple та Amazon підтверджують ефективність пов'язаної цифрової диверсифікації для стабілізації грошових потоків і зниження залежності від циклічних ринків. У випадку Samsung та Toyota, в них домінують моделі вертикальної та географічної диверсифікації, що забезпечують стійкість через децентралізацію виробничих ризиків. Nestlé демонструє мультивекторну адаптацію, де диверсифікація слугує засобом інтеграції наукоємних напрямів і локалізованого виробництва. Таким чином, ефективність диверсифікації в умовах глобальної нестабільності визначається не кількістю диверсифікованих напрямів, а їх структурною узгодженістю з корпоративною системою створення вартості.

7. Фінансова стійкість транснаціональних корпорацій більше не визначається статичними ресурсами вона формується через динамічні, цифрово-орієнтовані та інституційно вбудовані механізми адаптації, що дозволяють знижувати системні ризики та відновлювати стратегічну автономію.

Аналіз показав, що мульти-локальні структури знижують геополітичні ризики, а ESG-підходи зміцнюють доступ до фінансування та довіру стейкхолдерів. Інституційна співпраця з державами та банками розширює фінансові можливості створюючи стабільне середовище. Таким чином, фінансова стійкість трансформується з оборонної функції на стратегічний інструмент адаптації й зростання в умовах глобальної фрагментації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мартиненко В. П. Концептуальні аспекти фінансової стратегії підприємства. Економічний вісник НТУУ «КПІ». 2021. № 19. С. 78–81. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/230068/228870>. (дата звернення: 11.04.2025).
2. Швець Ю. О., Мозолевська А. І. Сучасний стан формування фінансової стратегії промислового підприємства та шляхи її реалізації. Економіка та управління підприємствами. 2019. Вип. 34. С. 235–242. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/34_2019_ukr/36.pdf. (дата звернення: 11.04.2025).
3. Štimac M., Lych V., Yurchenko Yu. Financial strategy development process. Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики. 2020. № 3 (34). С. 124-130. URL: https://www.researchgate.net/publication/346745619_FINANCIAL_STRATEGY_DEVELOPMENT_PROCESS (дата звернення: 11.04.2025).
4. Živělová I. Financial Management. 2nd ed. Brno: Mendel University in Brno, 2014. S. 39.
5. Goncharenko O. M. Фінансова стратегія: теоретичні питання розробки та реалізації: частина статті. Вісник соціально-економічних досліджень. – Одеса: Одеський національний економічний університет, 2015. Вип. 1 (№ 56). С. 35–40. URL: <http://vsed.oneu.edu.ua/collections/2015/56/pdf/35-40.pdf> (дата звернення: 11.04.2025).
6. Johnson G., Scholes K., Whittington R. Exploring Corporate Strategy: text and cases. 8th ed. Harlow: Pearson Education, 2008. S. 345.
7. Фурса В. А., Коробцова Д. В., Толкачова Г. В. Оптимізація стратегій управління фінансами підприємства. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2023. № 1–2. С. 38–47. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ea138873-605e-44c4-bc89-8403d5ec7da7/content> (дата звернення: 11.04.2025).

8. Швиданенко Г. О., Пономаренко О. С., Швиданенко В. І. Концептуальні засади формування і вдосконалення фінансової стратегії та політики суб'єкта господарювання в умовах глобальної нестабільності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 65. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/4375/4305/> (дата звернення: 11.04.2025).
9. Чумак О. В., Мельничук І. В., Левіна М. В. Концептуальні засади формування фінансової політики в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 62. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/4029/3960/> (дата звернення: 11.04.2025).
10. Gopalakrishnan B., Jacob J., Mohapatra S. COVID-19 pandemic and debt financing by firms: unravelling the channels. *Economic Modelling*. 2022. Vol. 114. S. 1–16. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC9221743/> (дата звернення: 11.04.2025).
11. Stasyuk S. M., Levchenko O. V. Capital Structure Decisions by Multinational Corporations: A New Approach. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2025. Vol. 1 (60). S. 159–170. URL: https://www.researchgate.net/publication/389432725_CAPITAL_STRUCTURE_DECISIONS_BY_MULTINATIONAL_CORPORATIONS_A_NEW_APPROACH (дата звернення: 11.04.2025).
12. Apple Inc. Financial Ratios. Macrotrends. URL: <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/AAPL/apple/financial-ratios> (дата звернення: 15.05.2025).
13. Nestlé S.A. Financial Ratios. Macrotrends. URL: <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/NSRGY/nestle-sa/financial-ratios> (дата звернення: 14.05.2025).
14. Toyota Motor Corp. Financial Ratios. Macrotrends. URL: <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/TM/toyota/financial-ratios> (дата звернення: 19.05.2025).

15. Amazon.com Inc. Financial Ratios. Macrotrends. URL: <https://www.macrotrends.net/stocks/charts/AMZN/amazon/financial-ratios> (дата звернення: 19.05.2025).

16. Samsung Electronics Co., Ltd. Financial Statistics and Ratios. TradingView. URL: https://www.tradingview.com/symbols/KRX-005930/financials-statistics-and-ratios/?statistics-period=FY&selected=price_earnings%2Cprice_cash_flow%2Ccurrent_ratio%2Cdebt_to_equity%2Cgross_margin%2Coperating_margin%2Cebitda_margin%2Creturn_on_assets%2Creturn_on_equity%2Creturn_on_invested_capital%2Cnet_margin%2Casset_turnover (дата звернення: 19.05.2025).

17. Прокопишин О. С. Система антикризового управління як підґрунтя попередження кризових явищ на підприємствах. Інвестплан. 2021. URL: <http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=7437&i=5> (дата звернення: 19.05.2025).

18. Tanwangini S. Refined Strategies: Financial Risk Management in the Realm of International Business. *Adhyayan: A Journal of Management Sciences*. 2024. Vol. 14, No 1. С. 17–22. URL: https://www.researchgate.net/publication/386186261_Refined_Strategies_Financial_Risk_Management_in_the_Realm_of_International_Business (дата звернення: 19.05.2025).

19. Berlin M. Apple's Treasury Management: The Hidden Mastery. HighRadius FINSider. 2024. URL: <https://www.highradius.com/finsider/apple-treasury-management/> (дата звернення: 20.05.2025).

20. Nestlé Group Consolidated Financial Statements 2024. URL: <https://www.nestle.com/sites/default/files/2025-02/2024-financial-statements-en.pdf> (дата звернення: 20.05.2025).

21. Toyota Boshoku Corporation. Annual Financial Report 2024. URL: <https://www.toyota-boshoku.com/global/news/assets/upload/AnnualFinancialReport2024.pdf> (дата звернення: 20.05.2025).

22. Amazon Annual Report 2024. URL: https://s2.q4cdn.com/299287126/files/doc_financials/2025/ar/Amazon-2024-Annual-Report.pdf (дата звернення: 20.05.2025).
23. Samsung Electronics Co., Ltd. 2024 1Q Interim Report. URL: https://images.samsung.com/is/content/samsung/assets/global/ir/docs/2024_1Q_Interim_Report.pdf (дата звернення: 20.05.2025).
24. World Bank. Tariff rate, applied, weighted mean, all products (%) – World Development Indicators. URL: <https://databank.worldbank.org/source/world-development-indicators/Series/TM.TAX.MRCH.WM.AR.ZS> (дата звернення: 21.05.2025).
25. World Bank. GDP growth (annual %) – World Development Indicators. URL: <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=NY.GDP.MKTP.KD.ZG&country=#> (дата звернення: 28.04.2025).
26. IMF. Real Effective Exchange Rate (REER) – Data Explorer. URL: [https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:EER\(6.0.0\)](https://data.imf.org/en/Data-Explorer?datasetUrn=IMF.STA:EER(6.0.0)) (дата звернення: 28.04.2025).
27. World Bank. Foreign direct investment, net inflows (% of GDP) – World Development Indicators. URL: <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=BX.KLT.DINV.WD.GD.ZS&country=> (дата звернення: 30.04.2025).
28. Denis D. J., Denis D. K., Yost K. Global Diversification, Industrial Diversification, and Firm Value. Purdue University, Krannert Graduate School of Management, 2001. S. 45.
29. Le H. Literature Review on Diversification Strategy, Enterprise Core Competence and Enterprise Performance. *American Journal of Industrial and Business Management*. 2019. Vol. 9. С. 91–108. URL: https://www.scirp.org/pdf/AJIBM_2019011015115201.pdf (дата звернення: 30.04.2025).

30. Garcia-Vazquez G., Kenney M. Electronics Industry Diversification. *Macrofab Blog*. 21 November 2023. URL: <https://www.macrofab.com/blog/electronics-industry-diversification/> (дата звернення: 01.05.2025).
31. Katanich D. How Apple is airlifting tonnes of iPhones to avoid Trump's tariffs. *Euronews*. 11 April 2025. URL: <https://www.euronews.com/business/2025/04/11/how-apple-is-airlifting-tonnes-of-iphones-to-avoid-trumps-tariffs> (дата звернення: 06.05.2025).
32. Jo He-rim. Trump's tariffs shake up smartphone supply chains. *The Korea Herald*. 2025. URL: <https://www.koreaherald.com/article/10458913> (дата звернення: 15.05.2025).
33. Markovic M. Nestlé's Strategic Analysis Report. *ResearchGate*. May 2018. URL: https://www.researchgate.net/publication/328968077_Nestle%27s_Strategic_Analysis_Report (дата звернення: 15.05.2025).
34. Naidu R. Nestlé beats first-quarter organic sales estimates. *Reuters*. 24 April 2025. URL: <https://www.reuters.com/business/nestle-beats-first-quarter-organic-sales-estimates-2025-04-24/> (дата звернення: 07.05.2025).
35. Toyota unveils new technology that will change the future of cars. *Toyota Media Site*. 13 June 2023. URL: <https://media.toyota.co.uk/toyota-unveils-new-technology-that-will-change-the-future-of-cars/> (дата звернення: 07.05.2025).
36. Reuters. Toyota, Daimler near merger of truck units – Nikkei Asia reports. April 2022. URL: <https://www.reuters.com/business/autos-transportation/toyota-daimler-near-merger-truck-units-nikkei-asia-reports-2025-04-21/> (дата звернення: 07.05.2025).
37. Toyota Motor Corporation. Diversification Technology. *Global Newsroom*. 13 June 2023. URL: <https://global.toyota/en/newsroom/corporate/39330907.html> (дата звернення: 07.05.2025).

38. Milanesi C. Safe—Amazon’s Business Is Growing And Diversifying, And So Is Its Sustainability Strategy. Forbes. 1 August 2022. URL: <https://www.forbes.com/sites/carolinamilanesi/2022/08/01/safamazons-business-is-growing-and-diversifying-and-so-is-its-sustainability-strategy/> (дата звернення: 07.05.2025).

39. Zhyvko M. A., Vivchar S. F. Strategies for Navigating in the Fragmentation Conditions of Global Finance and Economic Digitalization: Contemporary Trends in TNC Management. *Проблеми економіки*. 2023. № 3 (57). С. 15–24. URL: https://www.researchgate.net/publication/375471325_Strategies_for_Navigating_in_the_Fragmentation_Conditions_of_Global_Finance_and_Economic_Digitalization_Contemporary_Trends_in_TNC_Management. (дата звернення: 15.05.2025).

ДОДАТКИ

Додаток А

Класифікація фінансових стратегій за масштабами його цілей

Назва	Сутність	Переваги	Недоліки
Злиття та поглинання	Передбачає придбання активів конкурентів, об'єднання їх у великі організаційні структури, залучення кредитних коштів для придбання активів.	збільшення частки на ринку, більше можливостей для отримання прибутку	залучення кредитних коштів для купівлі активів
Підвищення оборотності коштів	передбачає збільшення оборотності капіталу за рахунок знижок, розпродажів і пошуку нових ринків збуту	збільшення обсягів продажів, конкурентна перевага	збільшення навантаження на управлінську ланку, разом із доходами зростають витрати
Оптимізація використання кредитних ресурсів	передбачає вибір найкращої кредитної пропозиції від банків, перерозподіл кредитів усередині бізнесу	збалансованість кредитного портфеля, збереження операційної ефективності, рентабельності при падінні обсягів продажів	не застосовується у малих містах, проблематично точно визначити потрібні розміри кредитів
Диверсифікація	забезпечує розширення асортименту товарів і послуг	збільшення кількості джерел доходів, розсіювання ризиків при падінні обсягів продажів по одному з напрямів	може знадобитися нове обладнання, пошук нових фахівців, ринків збуту
Скорочення дебіторських Заборгованостей	відмова від продажів у кредит і збільшення передплати, особливо для підприємств із переліком надійних контрагентів.	зниження кредитного навантаження, підвищення надійності продажів	зниження обсягів продажів, клієнти можуть віддати перевагу конкурентам.

Джерело: [7].

Динаміка ключових фінансових показників Apple за 2018–2024 роки

Показник	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,9	1,0	0,9	1,1	1,4	1,5	1,1
Довгострокові зобов'язання / Капітал	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5
Коефіцієнт заборгованості	1,9	1,8	2,4	2,0	1,7	1,2	1,1
Валовий прибуток, %	46,2	44,1	43,3	41,8	38,2	37,8	38,3
Операційна маржа, %	31,5	29,8	30,3	29,8	24,1	24,2	26,7
Маржа ЕВІТ, %	31,5	29,8	30,3	29,8	24,1	24,2	26,7
Маржа ЕВІТДА, %	34,4	32,8	33,1	32,9	28,2	29,4	30,8
Маржа прибутку до оподаткування, %	31,6	29,7	30,2	29,9	24,4	25,3	27,4
Чиста маржа, %	24,0	25,3	25,3	25,8	20,9	21,2	22,4
Оборотність активів	1,1	1,1	1,1	1,1	0,8	0,8	0,7
Коефіцієнт оборотності запасів	28,9	33,8	45,2	32,4	41,8	39,4	41,4
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	5,9	6,3	6,5	7,1	7,3	5,7	5,4
Дні в дебіторській заборгованості	61,3	58,1	56,4	51,5	49,3	64,3	67,3
ROE – Рентабельність власного капіталу, %	164,6	156,1	197,0	150,1	87,9	61,1	60,2
Рентабельність матеріального капіталу, %	164,6	156,1	197,0	150,1	87,9	61,1	60,2
ROA – Рентабельність активів, %	25,7	27,5	28,3	27,0	17,7	16,3	16,3
ROI – Рентабельність інвестицій, %	65,7	61,6	66,7	62,1	35,1	30,1	29,2
Балансова вартість на акцію	3,8	4,0	3,2	3,8	3,8	5,1	5,6
Операційний грошовий потік на акцію	0,7	-0,5	1,3	1,6	0,9	-0,1	1,6
Вільний грошовий потік на акцію	0,8	-0,5	1,3	1,3	1,0	0,0	0,9

Джерело: складено автором на основі даних [12].

Динаміка ключових фінансових показників Nestlé за 2018–2024 роки

Показник	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,82	0,83	0,88	0,98	0,86	0,86	0,95
Довгострокові зобов'язання / Капітал	0,58	0,56	0,50	0,40	0,38	0,30	0,31
Коефіцієнт заборгованості	1,73	1,52	1,27	0,87	0,86	0,70	0,71
Валовий прибуток, %	46,94	46,09	45,41	48,02	49,26	49,77	49,79
Операційна маржа, %	16,05	15,06	13,00	13,35	17,47	17,31	14,99
Маржа ЕВІТ, %	16,05	15,06	13,00	13,35	17,47	17,31	14,99
Маржа ЕВІТДА, %	20,59	19,46	16,74	20,27	21,56	24,56	20,46
Маржа прибутку до оподаткування, %	14,43	13,61	11,81	12,35	16,40	16,22	14,16
Чиста маржа, %	11,87	12,01	9,78	10,92	14,45	13,58	12,05
Оборотність активів	0,66	0,74	0,70	0,63	0,68	0,73	0,70
Коефіцієнт оборотності запасів	3,67	4,23	3,45	3,79	4,25	4,99	5,41
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	8,15	8,49	8,53	7,84	7,80	7,89	8,22
Дні в дебіторській заборгованості	44,77	42,99	42,81	46,55	46,32	46,25	44,49
ROE – Рентабельність власного капіталу, %	30,45	31,63	22,42	32,01	26,60	24,41	17,92
Рентабельність матеріального капіталу, %	-84,99	-109,29	-110,21	3495,12	-986,60	210,09	129,76
ROA – Рентабельність активів, %	8,02	9,04	7,10	10,33	9,75	10,07	9,35
ROI – Рентабельність інвестицій, %	12,64	14,00	11,13	12,97	16,62	16,98	12,45
Балансова вартість на акцію	16,20	15,46	16,81	21,30	17,61	17,88	20,47
Операційний грошовий потік на акцію	0,58	2,10	-0,83	0,05	-0,67	0,84	0,79
Вільний грошовий потік на акцію	0,52	1,67	-0,89	-0,33	-0,78	0,74	0,74

Джерело: складено автором на основі даних [13].

Динаміка ключових фінансових показників Toyota за 2018–2024 роки

Показник	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,19	1,10	1,09	1,06	1,04	1,04	1,02
Довгострокові зобов'язання / Капітал	0,38	0,37	0,36	0,36	0,34	0,34	0,34
Коефіцієнт заборгованості	1,04	1,00	0,98	1,06	0,99	1,05	1,00
Валовий прибуток, %	20,77	16,99	19,03	17,76	18,07	18,01	18,69
Операційна маржа, %	11,87	7,33	9,55	8,08	8,16	8,16	8,17
Маржа ЕВІТ, %	11,87	7,33	9,55	8,08	8,16	8,16	8,17
Маржа ЕВІТДА, %	16,50	12,82	15,35	14,12	13,53	14,09	14,07
Маржа прибутку до оподаткування, %	15,45	9,87	12,72	10,77	8,54	7,56	8,92
Чиста маржа, %	10,97	6,60	9,80	6,94	6,29	6,23	8,49
Оборотність активів	0,50	0,50	0,46	0,44	0,57	0,58	0,58
Коефіцієнт оборотності запасів	7,76	7,25	6,65	7,75	10,07	9,33	9,54
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,01	3,07	2,99	2,77	3,23	3,15	3,24
Дні в дебіторській заборгованості	121,11	118,72	122,00	131,80	113,10	115,79	112,55
ROE – Рентабельність власного капіталу, %	14,39	8,52	10,59	9,40	10,33	9,35	13,31
Рентабельність матеріального капіталу, %	14,97	8,90	11,07	9,85	10,33	9,35	13,31
ROA – Рентабельність активів, %	5,63	3,36	4,25	3,66	4,07	3,82	5,03
ROI – Рентабельність інвестицій, %	8,99	5,38	6,77	6,13	6,86	6,49	8,79
Балансова вартість на акцію	180,46	159,64	175,40	163,32	137,94	127,53	120,19
Операційний грошовий потік на акцію	5,47	-7,85	5,81	-5,17	-0,02	-2,07	4,52
Вільний грошовий потік на акцію	1,34	-4,54	7,35	-4,98	0,16	-2,37	4,39

Джерело: складено автором на основі даних [14].

Динаміка ключових фінансових показників Amazon за 2018–2024 роки

Показник	2024	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,06	1,05	0,94	1,14	1,05	1,10	1,10
Довгострокові зобов'язання / Капітал	0,16	0,22	0,32	0,26	0,25	0,27	0,35
Коефіцієнт заборгованості	0,18	0,29	0,46	0,35	0,34	0,38	0,54
Валовий прибуток, %	48,85	46,98	43,81	42,03	39,57	40,99	40,25
Операційна маржа, %	10,75	6,41	2,38	5,30	5,93	5,18	5,33
Маржа ЕВІТ, %	10,75	6,41	2,38	5,30	5,93	5,18	5,33
Маржа ЕВІТДА, %	19,03	14,88	10,54	12,62	12,45	12,95	11,92
Маржа прибутку до оподаткування, %	10,76	6,53	-1,15	8,12	6,26	4,98	4,84
Чиста маржа, %	9,29	5,29	-0,53	7,10	5,25	4,13	4,33
Оборотність активів	1,02	1,09	1,11	1,12	1,20	1,25	1,44
Коефіцієнт оборотності запасів	9,54	9,15	8,40	8,34	9,80	8,08	8,10
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	11,50	11,00	12,13	14,28	15,73	13,50	13,96
Дні в дебіторській заборгованості	31,73	33,18	30,08	25,55	23,20	27,08	26,17
ROE – Рентабельність власного капіталу, %	20,72	15,07	-1,86	24,14	22,39	23,13	20,42
Рентабельність матеріального капіталу, %	22,54	16,99	-2,16	26,17	27,21	29,36	34,73
ROA – Рентабельність активів, %	9,48	5,76	-0,59	7,93	6,61	5,48	5,15
ROI – Рентабельність інвестицій, %	17,50	11,69	-1,28	17,84	17,03	13,56	15,41
Балансова вартість на акцію	27,00	19,47	14,26	13,59	9,82	6,23	4,50
Операційний грошовий потік на акцію	2,71	3,51	0,09	-1,98	2,66	0,75	1,21
Вільний грошовий потік на акцію	0,06	4,64	-0,25	-3,92	0,48	0,62	1,04

Джерело: складено автором на основі даних [15].

Динаміка ключових фінансових показників Samsung за 2018–2024 роки

Показник	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,57	2,89	2,66	2,51	2,83	2,71	2,44
Довгострокові зобов'язання / Загальні активи	0,00	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01
Коефіцієнт заборгованості	0,06	0,07	0,08	0,06	0,03	0,04	0,05
Валовий прибуток, %	44,51	34,45	37,24	38,97	36,38	29,43	37,19
Операційна маржа, %	24,16	12,05	15,20	18,47	14,35	2,54	10,88
Маржа EBITDA, %	35,02	24,90	28,01	30,71	27,29	17,47	25,05
Чиста маржа, %	18,00	9,33	11,02	14,04	18,11	5,59	11,17
Оборотність активів	0,76	0,67	0,65	0,69	0,69	0,57	0,62
ROE – Рентабельність власного капіталу, %	19,63	8,69	9,99	13,92	17,07	4,14	9,03
ROA – Рентабельність активів, %	19,63	8,69	9,99	13,92	17,07	4,14	9,03
ROI – Рентабельність інвестицій, %	19,46	8,62	9,87	13,76	16,87	4,10	8,93

Джерело: складено автором на основі даних [16].

Дані по транснаціональним компаніям для регресійного аналізу.

Рік	Країна	ТНК	ROA	F	E	G	T
2018	США	Apple Inc.	25,7	1,0	113,2	3,0	1,6
2019	США	Apple Inc.	27,5	1,5	116,5	2,6	13,8
2020	США	Apple Inc.	28,3	0,6	118,0	-2,2	1,5
2021	США	Apple Inc.	27,0	2,0	115,6	6,1	1,5
2022	США	Apple Inc.	17,7	1,6	126,6	2,5	1,5
2023	США	Apple Inc.	16,3	1,3	127,5	2,9	*
2024	США	Apple Inc.	16,3	*	130,6	*	*
2018	Швейцарія	Nestlé S.A.	8,0	-22,1	103,2	2,9	1,7
2019	Швейцарія	Nestlé S.A.	9,0	2,8	104,2	1,1	6,1
2020	Швейцарія	Nestlé S.A.	7,1	-32,5	108,2	-2,1	1,4
2021	Швейцарія	Nestlé S.A.	10,3	-15,2	105,5	5,4	1,4
2022	Швейцарія	Nestlé S.A.	9,8	-2,0	105,8	2,6	1,3
2023	Швейцарія	Nestlé S.A.	10,1	-10,0	109,3	0,7	*
2024	Швейцарія	Nestlé S.A.	9,4	*	110,8	*	*
2018	Японія	Toyota Motor Corp.	5,6	0,5	74,5	0,6	2,5
2019	Японія	Toyota Motor Corp.	3,4	0,8	76,6	-0,4	3,5
2020	Японія	Toyota Motor Corp.	4,2	1,2	77,3	-4,1	2,2
2021	Японія	Toyota Motor Corp.	3,7	0,7	70,7	2,6	1,8
2022	Японія	Toyota Motor Corp.	4,1	1,1	61,0	1,0	1,6
2023	Японія	Toyota Motor Corp.	3,8	0,5	58,1	1,7	*
2024	Японія	Toyota Motor Corp.	5,0	*	55,0	*	*
2018	США	Amazon.com Inc.	9,5	1,0	113,2	3,0	1,6
2019	США	Amazon.com Inc.	5,8	1,5	116,5	2,6	13,8
2020	США	Amazon.com Inc.	-0,6	0,6	118,0	-2,2	1,5
2021	США	Amazon.com Inc.	7,9	2,0	115,6	6,1	1,5
2022	США	Amazon.com Inc.	6,6	1,6	126,6	2,5	1,5
2023	США	Amazon.com Inc.	5,5	1,3	127,5	2,9	*
2024	США	Amazon.com Inc.	5,1	*	130,6	*	*
2018	Південна Корея	Samsung Electronics	19,63	0,7	153,0	2,9	4,8
2019	Південна Корея	Samsung Electronics	8,69	0,6	147,6	2,2	
2020	Південна Корея	Samsung Electronics	9,99	0,5	137,0	-0,7	5,5
2021	Південна Корея	Samsung Electronics	13,92	1,2	139,0	4,3	4,9
2022	Південна Корея	Samsung Electronics	17,07	1,5	*	2,6	5,7
2023	Південна Корея	Samsung Electronics	4,14	0,9	*	1,4	*
2024	Південна Корея	Samsung Electronics	9,03	*	*	*	*

*дані не оприлюднюються Світовим банком.

Джерело: складено автором на основі даних [12-16; 24-27].